

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

OSUVA Open
Science

This is a self-archived – parallel published version of this article in the publication archive of the University of Vaasa. It might differ from the original.

Vankilaturvallisuus ja -väkivalta: vankilan henkilöstön kokema fyysinen ja henkinen väkivalta

Author(s): Paasonen, Jyri; Vainio, Jesse

Title: Vankilaturvallisuus ja -väkivalta: vankilan henkilöstön kokema fyysinen ja henkinen väkivalta

Year: 2022

Version: Publisher's PDF

Copyright ©2022 Suomen kriminologinen yhdistys ry.

Please cite the original version:

Paasonen, J. & Vainio, J. (2022). Vankilaturvallisuus ja -väkivalta: vankilan henkilöstön kokema fyysinen ja henkinen väkivalta. *Kriminologia* 2(1), 39-59. <https://doi.org/10.54332/krim.110816>

Vankilaturvallisuus ja -väkivalta – vankilan henkilöstön kokema fyysinen ja henkinen väkivalta

JYRI PAASONEN & JESSE VAINIO

Vankilaväkivalta on ollut viime vuosina esillä mediassa ja noussut huolenaiheeksi myös Euroopan kidutuksen vastaisen komitean ja eduskunnan oikeusasiamiehen vankiloihin tekemien tarkastuskäyntien yhteydessä. Vankilaturvallisuudesta on tehty viime aikoina myös selvityksiä ja aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä on uudistettu. Vankilaväkivaltaa koskeva tutkimus on kuitenkin ollut Suomessa vähäistä ja kansainvälinen tutkimus on keskitynyt enimmäkseen Pohjois-Amerikkaan. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää vankiloiden henkilöstön väkivaltakokemuksia ja sitä koskevaa huolta. Tarkoitus on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin: 1) kuinka paljon ja minkälaista henkistä taikka fyysistä väkivaltaa vankiloiden henkilöstö kokee työtehtävissään ja 2) kuinka huolissaan henkilöstö on heihin kohdistuvasta väkivallasta taikka vankien keskinäisestä väkivallasta. Tutkimusaineistona toimii kyselytutkimus (N = 537), joka toteutettiin Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuden ja valvontatyön ulkoisessa arvioinnissa vankiloiden henkilöstölle vuonna 2021. Tutkimusmenetelmänä käytetään sekä logistista että lineaarista regressioanalyysia. Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että henkilöstö kokee runsaasti henkistä väkivaltaa. Miehet kokevat henkistä väkivaltaa enemmän kuin naiset ja vartijat enemmän kuin muut työntekijät. Sen sijaan vastaajista vain miehet olivat kokeneet fyysistä väkivaltaa, joka oli vastauksissa selvästi henkistä väkivaltaa harvinaisempaa. Henkilöstö ei ole erityisen huolissaan siitä, että heihin kohdistuisi väkivaltaa. Suurin huoli liittyikin vankien keskinäiseen väkivaltaan.

English summary at the end of the article

Avainsanat: vankila – väkivalta – Rikosseuraamuslaitos

Tutkimus on osa Rikosseuraamuslaitoksen rahoittamaa tutkimus- ja kehittämishanketta, jossa tutkitaan vankien kuntoutusmahdollisuuksien ja oikeusturvan parantamista vankilaturvallisuutta kehittämällä sekä rangaistusaikaista rikollisuutta ehkäisemällä.

JOHDANTO

Vankilaturvallisuudesta ja -väkivallasta on käyty julkisuudessa viime vuosien aikana keskustelua Suomessa, kun erityisesti järjestäytyneet rikollisuus on ollut otsikoissa (Karjalainen, 2020; Karjalainen, 2021). Aiheesta on kuitenkin tehty vain vähän tutkimusta tai selvityksiä (Paasonen, 2021, s. 30). Vankilaväkivalta voidaan määritellä toisen ihmisen vahingoittamisena, vahingoittamisen yrittämisenä tai vahingoittamisella uhkaamisena vankilan sisällä (Gadon ym., 2006). Kansainvälisten kyselytutkimusten tuloksien perusteella noin kolmannes vangeista on joutunut vankilaväkivallan uhriksi ja vastaava määrä on ollut itse väkivallan toteuttajana (Braga ym., 2019; Mears ym., 2013). Uutta kyselyaineistoon perustuvaa tietoa vankilaväkivallasta tarvitaan, koska aiheeseen liittyvä tutkimus on ollut Suomessa vähäistä. Tähän saakka tehty tutkimus on keskittynyt lähinnä Pohjois-Amerikkaan (ks. esim. Woo ym., 2020; Cunningham ym., 2011; Kuanliang ym., 2008; Gaes ym., 2002; Jiang & Fisher-Giorlando, 2002) ja vain vähän on tehty tutkimusta Euroopassa (Butler ym., 2020). Vankilaväkivallan määrää ja sen muutosta analysoitaessa on kuitenkin huomioitava, että viralliset tilastot kuvaavat vain viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden määrää. Aiheeseen liittyvän kirjallisuuden perusteella voidaan olettaa, että viralliset tilastot aliarvioivat vankilaväkivallan määrää, sillä niin vangit kuin henkilöstö voivat aliraportoida väkivaltatapauksia ja toisaalta eri vankiloissa voi olla erilaiset raportointikäytännöt (Braga ym., 2019; Byrne & Hummer, 2007; Botoms, 1999).

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää kyselytutkimuksen avulla vankiloiden henkilöstön väkivaltakokemuksia ja väkivallan suhteen koettua huolta. Tutkimuskysymykset

voidaan tiivistää seuraavasti: 1) Kuinka paljon ja minkälaista henkistä tai fyysistä väkivaltaa vankiloiden työntekijät työssään kokevat? 2) Kuinka huolissaan vankiloiden työntekijät ovat heihin kohdistuvasta väkivallasta taikka vankien keskinäisestä väkivallasta? Tutkimuksen aluksi tarkastellaan vankilaturvallisuuden ja -väkivallan kansainvälistä tutkimusta. Tämän jälkeen kuvataan kehitystä Suomessa aiempien tutkimusten ja selvitysten sekä Rikosseuraamuslaitoksen tilastojen perusteella. Sitten kuvataan tutkimusaineisto ja -menetelmät sekä esitetään empiirisen analyysin tulokset. Lopuksi esitetään johtopäätöksiä.

VANKILATURVALLISUUDEN JA -VÄKIVALLAN KANSAINVÄLINEN TUTKIMUS SEKÄ KEHITYS SUOMESSA

Vankilaturvallisuuden ja -väkivallasta liittyvä kansainvälinen tutkimus

Vankilaväkivallalla voidaan tarkoittaa väkivaltaa kokonaisvaltaisella tasolla, kuten vankilamellakoita tai muita levottomuuksia, sekä yksilötasolla, joka käsittää vankien keskinäisen väkivallan sekä vankien ja henkilöstön välisen väkivallan (Wooldredge, 2020). Näitä vankilaväkivallan muotoja on pidetty sekä vankilakulttuurin että vankiloiden hallinnon ilmentyminä. Vankilamellakoiden on havaittu vähentyneen viimeisten 40 vuoden aikana Yhdysvalloissa ja Länsi-Euroopan maissa (Useem & Reisig, 1999). Vähentymisen on arveltu johtuvan vankilaolojen kehittymisestä inhimillisempään suuntaan (Jacobs, 1980). Ei ole olemassa kuitenkaan pitviä tutkimustuloksia siitä, että yksilötason väkivallan määrä olisi ajan myötä vähentynyt tai lisääntynyt (Wooldredge, 2020).

Vankilahallintoon kuuluu koko vankilan päivittäisistä toiminnoista vastaava henkilöstö, mutta väkivallan osalta tutkimus koskee enemmänkin vankien päivittäisestä hallinnoinnista vastaavia vankeinhoitohenkilöstöä, jotka ovat ensisijaisia sääntöjen valvoja ja vankilan näkyvimpiä auktoriteetin edustajia (esim. Liebling ym., 2011; Lombardo, 1989; Shamir & Drory, 1981). Henkilöstöllä on todennäköisesti suurin vaikutus vankien käsitteisiin järjestelmästä ja siihen, pitävätkö he näitä vallanpitäjiä laillisena auktoriteettina (esim. Bottoms & Tankebe, 2012; Liebling, 2004; Sparks et al., 1996; Steiner & Wooldredge, 2015).

Tutkimusten mukaan väkivaltaa esiintyy enemmän miesten kuin naisten vankiloissa (Wooldredge & Steiner, 2016). Vankilaväkivaltaa on havaittu olevan enemmän suljetuissa olosuhteissa, joissa vangeilla on vähemmän oikeuksia ja kontrolloivampi henkilöstö, verrattuna avoimempiin olosuhteisiin, joissa on enemmän vapauksia ja suvaitsevampi henkilöstö. Suljetumpien olosuhteiden aiheuttama turhautuminen voi ilmetä väkivaltaisena käyttäytymisenä ja väkivaltaa voidaan käyttää myös ongelmanratkaisumenetelmänä silloin, kun vangit suhtautuvat epäluuloisemmin henkilöstöön. (Skarbek, 2014). Tutkimukset viittaavat myös siihen, että vankilan turvallisuustason yhteys väkivaltaan on sukupuolineutraali. Esimerkiksi naisvangit, jotka istuvat suljetuissa vankiloissa, syyllistyivät todennäköisemmin väkivaltaan (Mandaraka-Sheppard, 1986). On myös havaittu, että sellaisessa korkean turvallisuustason vankiloissa, joissa henkilöstö on vähemmän pakkokeinoja käyttävää ja oikeudenmukaisempaa vankeja kohtaan, on vähemmän väkivaltaisia välikohtauksia ja parempi järjestys suhteessa sellaiseen korkean turvallisuustason vankilaan, jossa henkilöstö ei käyttäydy sen mukaisesti (Sparks ym., 1996).

Tutkimukset viittaavat siihen, että henkilöstön suurempi turvautuminen pakkokeinoihin keinona saavuttaa järjestys vankien keskuudessa voi vain heikentää vangin uskoa sääntöihin ja lailliseen auktoriteettiin sekä niiden kunnioittamiseen (Gordon & Stichman, 2016). Tämä edistää vankilan sääntöjen uhmaamista (Kauffman, 1988). Väkivallan korkeampaa määrää turvallisemmissa vankiloissa selittää myös se, että niissä pidetään henkilöitä, joilla on suurempi riski tehdä rikoksia (Steiner ym., 2014). Lisäksi tutkimukset viittaavat vankilan koon olevan yhteydessä vankien välisten pahoinpitelyjen määrään vahvemmin kuin vankiloiden suunnitellun käyttöasteen ylittyminen. Suuremmat vankilat saattavat lisätä anonymiteettiä ja stressiä (heikompi epävirallinen valvonta) sekä tehottomampaa valvontaa (heikompi virallinen valvonta) (Wooldredge & Steiner, 2016).

Vankien, joilla on parisuhde ja ovat koulutempia tai olleet työelämässä ennen vankeutta, on havaittu pidättäytyvän helpommin väkivallasta, koska he saattavat harkita tarkemmin sen vaikutuksia vapautumiseen tai suljetumpiin olosuhteisiin siirtämiseen (Wooldredge ym., 2001). Sen sijaan ennen vankeusaikaa huumeita käyttäneiden vankien on todettu hyökkäävän todennäköisemmin toisten vankien tai henkilöstön kimppuun (Steiner & Wooldredge, 2013). Vankilaväkivallan uhriksi joutumisen on myös havaittu lisäävän todennäköisyyttä syyllistyä väkivaltaan, koska uhriksi joutuminen voi olla vankille merkki siitä, ettei järjestelmä ole onnistunut tarjoamaan suojaa vahingoittumiselta. Tällöin väkivaltaa saatetaan käyttää kostonmuotona tai rajojen asettamiseksi muille vangeille. (Skarbek, 2014). Vankiloiden erilaisten ohjelmien, työtoimintojen ja vierailukäy-

täntöjen on myös havaittu vaikuttavan vankien käyttäytymiseen (esim. Huebner, 2003; Cochran & Mears, 2016).

Vankilaturvallisuuden ja -väkivallan kehitys Suomessa

Vankilaturvallisuudesta ja vankilaväkivalta on tehty Suomessa melko vähän tutkimuksia tai selvityksiä. Junninen on tehnyt tutkimuksen vankiloiden turvallisuudesta vuonna 2008, jossa selvitettiin vankiloiden henkilökunnan ja vankien käsityksiä sekä mielipiteitä laitosten turvallisuudesta. Jo tuolloin keskeisenä seikkana nousi esiin, että tulevaisuudessa vankilaturvallisuus tulee huomioida entistä paremmin johtuen erityisesti järjestäytyneestä rikollisuudesta ja rikollisuuden kansainvälistymisestä. (Junninen, 2008.)

Vuonna 2021 julkaistussa Suomalainen vanki -teoksessa selvitettiin kyselytutkimuksella vankien arjen rakenteita ja elämänlaatua vankilassa. Tutkimuksen yhtenä kiinnostuksen kohteena oli vankien kokemus turvallisuus. Suurin osa vangeista kokee olonsa turvalliseksi ja merkittävänä seikkana tähän liittyen nousee esiin vankien keskinäinen reilu kohtelu. Kuitenkin samaan aikaan on ryhmä vankeja, jotka kokevat olonsa turvattomaksi ja joutuvat asumaan pelkääjäosastolla. Täyden turvallisuuden takaaminen on haastavaa, sillä monilla vangeilla on taustallaan tuomioita väkivaltarikoksista, joten heillä on myös matalampi kynnyks käyttää väkivaltaa vankilassa. Näin ollen vankilaympäristön kehittäminen entistä turvallisemmaksi edellyttäisi valvontajärjestelmien uudistamista ja resurssien lisäämistä. (Kainulainen & Saari, 2021.)

Rikosseuraamuslaitoksen laatumittauksessa vuonna 2019 vankilaturvallisuuteen liittyvät

asiat olivat heikentyneet huomattavasti vuodesta 2016. Vankiloiden ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen henkilöstön kyselyn tulosten perusteella turvallisuusuhkat ovat lisääntyneet päivittäisessä työssä. Turvallisuusuhkien tunnistaminen koettiin myös entistä vaikeammaksi. Vankiloiden henkilöstö koki erityisesti järjestäytyneeseen rikollisuuteen kuuluvien vankien (myöhemmin JR-vangit) vaikutusvallan ja heidän aiheuttamien turvallisuusongelmien kasvaneen vankiloissa sekä virkamiesten siviilielämässä. (Rikosseuraamuslaitos, 2020.)

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa vuonna 2020 on arvioitu Rikosseuraamuslaitoksen työhyvinvoinnin kehittämisohjelman 2020–2025 tuloksia. Kehittämisohjelman mittareiden perusteella työhyvinvointi ei ole kohentunut ja erityisesti terveyden ja turvallisuuden mittareiden osalta on tapahtunut heikentymistä. Nämä asiat ovat nousseet esille myös Rikosseuraamuslaitoksen valtion henkilöstötutkimuksen (VMBaro) tuloksissa vuonna 2020. Henkilöstötutkimuksen tuloksissa 44 prosenttia Rikosseuraamuslaitoksen vastaajista oli kokenut epäasiallista käytöstä työyhteisössä viimeisen vuoden aikana, kun vastaava luku koko valtionhallinnossa oli 22 prosenttia. (Rikosseuraamuslaitos, 2021.)

Vankilaturvallisuuteen on kiinnittänyt huomiota viime vuosina myös eduskunnan apulaisoikeusasiamies. Vankiloihin tehdyillä tarkastuskäynneillä on noussut esiin vankien keskinäinen väkivalta ja painostus. Esimerkiksi Turun vankilan (EOAK/2449/2019) ja Sukevan vankilan (EOAK/5291/2019) tarkastuskäynneillä on tullut ilmi, että kyseisissä vankiloissa on tapahtunut paljon vankien välisiä väkivaltatapauksia, joista osa on ollut vakavia. Ongelmien taustalla on todettu

olevan vankiloissa tapahtuva huumausainekauppa, jota erityisesti järjestäytyneisiin rikollisryhmiin kuuluvat vangit harjoittavat.

Samoihin ongelmiin on kiinnittänyt huomiota myös Euroopan kidutuksen vastainen komitea (European Committee for the Prevention of Torture, CPT). Vuoden 2020 määrääkäiskäynnillään CPT korosti Turun vankilassa tapahtuneita väkivaltatapauksia ja totesi ongelmien johtuvan erityisesti vankilassa olevien JR-vankien suuresta, sekä toisaalta koulutetun valvontahenkilökunnan riittämättömästä, määrästä. (CPT, 2020.)

Järjestäytyneiden rikollisryhmien vankilassa harjoittaman huumausainekaupan vaikutus vankilavälivaltaan ja siten vankilaturvallisuuden tulee ilmi myös viime aikoina tuomioistuimissa käsitellyistä tapauksista. Esimerkiksi Turun hovioikeuden vuoden 2021 helmikuussa antamasta tuomiosta (R 20/512) ilmenee hyvin, kuinka huumausainekauppa synnyttää vankien välille velkasuhteita ja aiheuttaa väkivaltaista velanperintää. Tämä lisää turvattomuuden tunnetta ja näkyy muun muassa pelkääjävankien määrässä.

Vankipopulaation koostumus on pysynyt kohtalaisen vakaana viime vuosina, kun huomioidaan vankien rikostausta ja vankeusker-taisuus. Samaan aikaan kuitenkin JR-vankien määrä on kasvanut, lukumäärän ollessa noin 200. Tähän liittyvää tilastointia vaikeuttaa se, ettei rikoslain 6 luvun 5 §:ssä säädettyjä koventamisperusteita tilastoida systemaattisesti. (Paasonen 2021, s. 32.) Rikosseuraamuslaitoksessa on selvitetty laitoksen kykyä vastata järjestäytyneen rikollisuuden aiheuttamiin haasteisiin. Selvityksessä on tuotu esille useita toimenpide-esityksiä, kuten JR-vankien tunnistaminen, luokittelu, osastointi, sijoittaminen ja valvonta. (Holopainen, 2021.)

Paasonen on tehnyt Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuden ja valvontatyön ulkoisen arvioinnin vuonna 2021. Arviointityön yhteydessä kerätty tilastollinen viiden vuoden aineisto vankilaturvallisuuteen liittyen osoittaa muun muassa, että avolaitoksissa tilastoidaan suljettuja vankiloita selvästi enemmän rikkomuksia ja kurinpitorangeistuksia vankilukuun suhteutettuna. Päihderikkomukset, järjestyssääntöjen rikkomiset, luvan tai sijoituksen ehtojen rikkomiset sekä virkamieheen kohdistuvat rikkomukset ovat yleisempiä. Rikkomusten määrä vaihtelee vankiloittain, kuten myös rikkomusten ja rangaistusten keskinäinen suhde. Sen sijaan rikosilmoituksia tehdään suljetuissa vankiloissa selvästi enemmän. Suljettujen vankiloiden välinen vertailu osoittaa, että rikosilmoituksia on tehty selvästi eniten Sukevan, Turun ja Riihimäen vankiloissa. Näihin kolmeen vankilaan on myös sijoitettu eniten JR-vankeja. (Paasonen 2021, s. 32.)

Kyseisestä selvityksestä ilmenee, että vankiloiden henkilöstön tietoon tulleiden vankien välisten väkivalta- ja uhkailutilanteiden määrä vuosina 2017–2020 on vaihdellut tasanaisesti 300 tapauksen molemmin puolin. Kyseisten tilastotietojen luotettavuuteen on kuitenkin suhtauduttu varauksella, koska arviointityön haastatteluissa ja katselmointien yhteydessä kävi ilmi, että kirjaamiskäytännöissä on paljon vankilakohtaista vaihtelua, eikä nykyistä raportointia täten pidetä täysin toimivana. Lisäksi tilastojen Pohjoismaisen vertailun perusteella voidaan todeta, että Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa vankien välisiä väkivaltatapauksia ja henkilöstöön kohdistuvia väkivalta- tai uhkatilanteita raportoidaan moninkertainen määrä Suomeen verrattuna. (Paasonen 2021, s. 35.)

Henkilöstöön kohdistuvat väkivalta- ja uhkatilanteet ovat lisääntyneet vankiloissa merkittävästi vuosien 2017–2020 jälkimmäisellä

puoliskolla. Kun vuosina 2017–2018 niitä oli 40 kappaletta vuodessa, vuosina 2019–2020 tilanteita oli yli 80 kpl vuodessa. Kasvua havaittiin vuonna 2020 erityisesti Etelä-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueilla. Myös vankiloissa olleiden voimankäyttötilanteiden määrä on kasvanut hieman viime vuosien aikana. Vankiloissa on ollut myös useita henkilöstöön kohdistuvia vakavia väkivaltatilanteita, ja vartijoihin on kohdistunut väkivaltarikoksia tämän lisäksi heidän vapaa-ajallaan. Vartijat ovat muun muassa joutuneet pahoinpitelyiden kohteeksi ravintoloissa. Yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja arviointikeskuksien henkilöstöön kohdistuneiden väkivalta- ja uhkatilanteiden määrät ovat olleet vuosina 2017–2020 tasaisempia vaihdellen 31 ja 46 tilanteen välillä. Eniten tilanteita oli vuonna 2019, mutta seuraavana vuonna 2020 määrät olivat matalampia. (Paasonen 2021, s. 35–36.)

Säilytysvarmuuden heikkeneminen ja väkivaltatilanteiden lisääntyminen selittävätkin sitä, miksi Rikosseuraamuslaitoksen laitosturvallisuusindeksi on kokonaisuutena arvioiden heikentynyt vuosina 2019–2020 suhteessa edellisvuosiin. Laitosturvallisuusindeksi koostuu tilastoista, jotka on laskettu säilytysvarmuutta, väkivaltaa ja päihderikoksia kuvaavista mittareista. Laitosturvallisuusindeksi oli heikoin Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella. (Rikosseuraamuslaitos, 2021.)

TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT

Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistona toimi kyselytutkimus, joka toteutettiin Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuden ja valvontatyön ulkoisessa ar-

vioinnissa vankiloiden henkilöstölle. Kyselytutkimuksen tavoitteena oli saada monipuolinen näkökulma vankilaturvallisuuden ja valvontatyön nykytilasta sekä kehittämistarpeista. Kyselytutkimuksen ulkopuolelle rajattiin Rikosseuraamuslaitoksen muut yksiköt, kuten keskushallinto, yhdyskuntaseuraamustoimistot, arviointikeskukset ja täytäntöönpanoyksikkö, koska niissä turvallisuusasiat eroavat vankiloiden turvallisuustoiminnasta ja valvontatyöstä. Kyselytutkimuksen toteuttamiseen oli tutkimuslupa Rikosseuraamuslaitokselta, joka lähetti vankilan henkilöstölle sähköisen vastauspyynnön sähköpostilla. Lisäksi kyselytutkimuksesta oli tiedote Rikosseuraamuslaitoksen intranetissä. Kyselytutkimukseen vastaaminen oli vapaaehtoista ja vastausaika oli 15.2.–7.3.2021. (Paasonen 2021, s. 5.)

Kyselyyn vastasi yhteensä 537 henkilöä. Vastaajista 67 prosenttia oli miehiä ja naisia 33 prosenttia. Yli puolet vastaajista toimi vartijan työtehtävissä. Vastaajat jakautuivat tasaisesti eri rikosseuraamusalueille, jonka lisäksi kaikista vankiloista oli vastaajia. Suljetuista vankiloista oli vastaajia 76 prosenttia ja avovankiloista 24 prosenttia. Keskimäärin vastaajilla oli pitkä työkokemus rikosseuraamusalalta ja suurimmalla osalla oli alan koulutus. Kyselyn vastausprosentti oli 22 prosenttia, jos vastaajien lukumäärää verrataan rikosseuraamusalueiden henkilöstön lukumäärään (Rikosseuraamuslaitos, 2021). Henkilöstötiedoissa ei ole kuitenkaan eritelty vankilassa työskentelevän henkilöstön lukumäärää, joten vastausprosentti on siten todellisuudessa suurempi. Esimerkiksi Rikosseuraamuslaitoksen laatumittauksessa vankiloiden henkilöstölukumääräksi on ilmoitettu 1 884 henkilöä vuonna 2019 (Rikosseuraamuslaitos, 2020). Sen mukaan laskettuna tämän kyselytutkimuksen vastausprosentti olisi 29 prosenttia.

Taulukko 1. Kyselyn vastaajien taustatiedot, N = 537 (lähde: Paasonen, 2021, s. 5).

Muuttuja	Luokka	%	N
Sukupuoli	Mies	67 %	361
	Nainen	33 %	176
Ikä	18–25 vuotta	3 %	14
	26–35 vuotta	18 %	97
	36–49 vuotta	38 %	205
	Yli 50 vuotta	41 %	221
Toimenkuva	Vartija	55 %	293
	Rikosseuraamustyöntekijä	3 %	18
	Ohjaaja/erityisohjaaja tai työnjohtaja	18 %	97
	Esimies, päällikkö tai johtaja	20 %	107
	Muu	4 %	22
Rikosseuraamusalue	Etelä-Suomi	31 %	168
	Itä- ja Pohjois-Suomi	37 %	198
	Länsi-Suomi	32 %	171
Vankilatyyppi	Suljettu vankila	76 %	408
	Avovankila	24 %	129
Alan työkokemus	0–3 vuotta	13 %	71
	4–10 vuotta	19 %	103
	11–20 vuotta	33 %	179
	Yli 20 vuotta	34 %	184
Alan koulutus	Rikosseuraamusalan perustutkinto	65 %	347
	Rikosseuraamusalan sosionomin tutkinto	14 %	76
	Ei rikosseuraamusalan koulutusta	28 %	153

Verkkokyselyihin liittyvää vastaukäyttäytymistä ja -prosentteja on tutkittu aiemmin. Tämän lisäksi on kartoitettu erilaisia syitä ja seurauksia, joita vastaamatta jättäminen voi aiheuttaa (esim. Evans & Mathur, 2005; Baruch & Holtom, 2008), kuten korkeampi todennäköisyys tilastolliseen vääristymään (Tomaskovic-Devey ym., 1994). Tutkijat ovat kuitenkin korostaneet, että kyselytutkimuksen otoksen edustavuus on tärkeämpi kuin vastausprosentti (Cook ym., 2000). Tilastollisen vääristymän havainnoimiseksi ja otoksen edustavuuden varmistamiseksi vastaajien taustatietoja vertailtiin saatavilla oleviin Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstötietoihin (Rikosseuraamuslaitos, 2021).

Tehdyn vertailun perusteella voidaan aineiston katsoa olevan riittävä ja tarpeeksi heterogeeninen tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi, koska aineistossa ei ilmennyt merkittäviä rakennevinoutumia. Naisvastaajien osuus oli aineistossa pienempi (33 %) kuin Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstötilastoissa (42 %). Henkilöstön keski-ikä oli 45,1 vuotta, kun aineistossa eniten vastaajia oli yli 50-vuotiaissa. Toimenkuvien osalta henkilöstötiedoissa valvontahenkilöstö (53 %) oli suurin henkilöstöryhmä, kuten myös aineistossa (55 %). Lisäksi muiden toimenkuvien osalta jakauma oli hyvin tasainen. Henkilöstötilaston mukaan henkilöstöä työskentelee Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella 853 henkilöä (35 %), Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 823 henkilöä (33 %) ja Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 803

henkilöä (32 %). Aineistossa eniten vastaajia oli Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueelta 37 prosenttia, Etelä-Suomen rikosseuraamusalueelta 31 prosenttia ja Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 32 prosenttia. Vastaajien taustatiedot on esitetty tarkemmin taulukossa 1 (Paasonen 2021, s. 5).

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuden ja valvontatyön ulkoiseen arviointiin soveltuva valmista kyselylomaketta ei ollut olemassa. Tämän takia kysely rakennettiin siten, että yksittäiset väittämät pohjautuivat Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksiin (2015), toimialan erityislainsäädäntöön ja aiempiin tutkimuksiin (esim. Paasonen & Aaltonen, 2020). Kyselyn rakentamisessa varmistettiin sisältövaliditeetti käyttämällä apuna Rikosseuraamuslaitoksen asiantuntijoita. Ennen varsinaisten tilastollisten analyysien suorittamista varmistettiin käytettyjen väittämien soveltuvuus käyttötarkoitukseen, kun kysely testattiin ja viimeisteltiin yhdessä Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuden ja valvontatyön ulkoisen arviointityön ohjausryhmän kanssa. Varsinaisessa tutkimuksessa ei paljastunut virhetulkintoja kysymysten sisällöstä. Tämän johdosta voidaan todeta kyselyn soveltuvan tutkimuskysymysten analysoimiseen. Reliabiliteettia pyrittiin tutkimuksessa puolestaan nostamaan mittaamalla samaa väittämää useammalla muuttujalla teema-alueiden mukaisesti, jotka oli tehty Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksien mukaisesti turvallisuuden osaluueittain. Lisäksi eri teema-alueita voitiin mitata ristiin kyselylomakkeen samaa asiaa mittaavilla muuttujilla. (Paasonen, 2021.)

Mittarit ja analyysimenetelmät

Kyselyn yhtenä teema-alueena oli väkivallan kohteeksi joutuminen työtehtävissä viimei-

sen 24 kuukauden aikana. Näitä väkivaltakokemuksia analysoidaan tässä tutkimuksessa käyttäen logistista regressiomallia (Gelman & Hill, 2007). Kiinnostuksen kohteena on taustatekijöiden yhteys väkivallan riskiin. Taustatekijät ovat taulukossa 1 kuvatut sukupuoli, ikä, toimenkuva, rikosseuraamusalue ja vankilatyyppe. Kuvio 1 sisältää väkivaltaa koskevat kysymykset, joiden pohjalta muodostettiin regressioanalyysia varten binaariset vastemuuttujat sekä fyysiselle että henkiseen väkivallalle. Fyysisen väkivallan muuttuja saa arvon yksi, jos vastaaja kertoo joutuneensa joko tyrkkimisen, tönimisen, lyömisestä, potkimisen tai aseellisen väkivallan uhriksi. Muuten muuttuja saa arvon nolla. Vastaavasti henkisen väkivallan binaarimuuttuja saa arvon yksi, jos vastaaja on joutunut henkisen väkivallan uhriksi. Henkisellä väkivallalla tarkoitetaan vangin loukkaavaa käytöstä, väkivallalla uhkaamista tai painostamista, maalittamista tai muuta häirintää.

Taulukosta 2 voidaan havaita, että naisissa ja toisaalta toimenkuvien luokissa ”rikosseuraamustyöntekijä” sekä ”muu toimenkuva” ei ole vastauksien perusteella yhtään väkivallalle altistumista. Tästä syystä fyysisen väkivallan osalta tilastollinen analyysi rajattiin pelkästään miehiin (N = 361) ja verrattiin miesvartijoiden kokemaa fyysistä väkivaltaa kaikkiin muihin miespuolisiin työntekijöihin. Analyysia vasten yhdistettiin miesten osalta kaikki muut toimenkuvat kuin vartijat yhdeksi ryhmäksi. Henkisen väkivallan osalta vertailu suoritettiin molempien sukupuolten ja kaikkien viiden eri toimenkuvan suhteen. Tutkimustuloksissa raportoidaan molempien mallien tulokset vetosuhteina sekä vetosuhteiden 95 prosentin luottamusväleinä.

Toisessa tilastollisessa analyysissä tarkasteltiin työntekijöiden kokemaa huolta fyysisestä ja henkisestä väkivallasta. Analyysissä hyödynnetään kuviossa 2 kuvattua kuutta Likert-

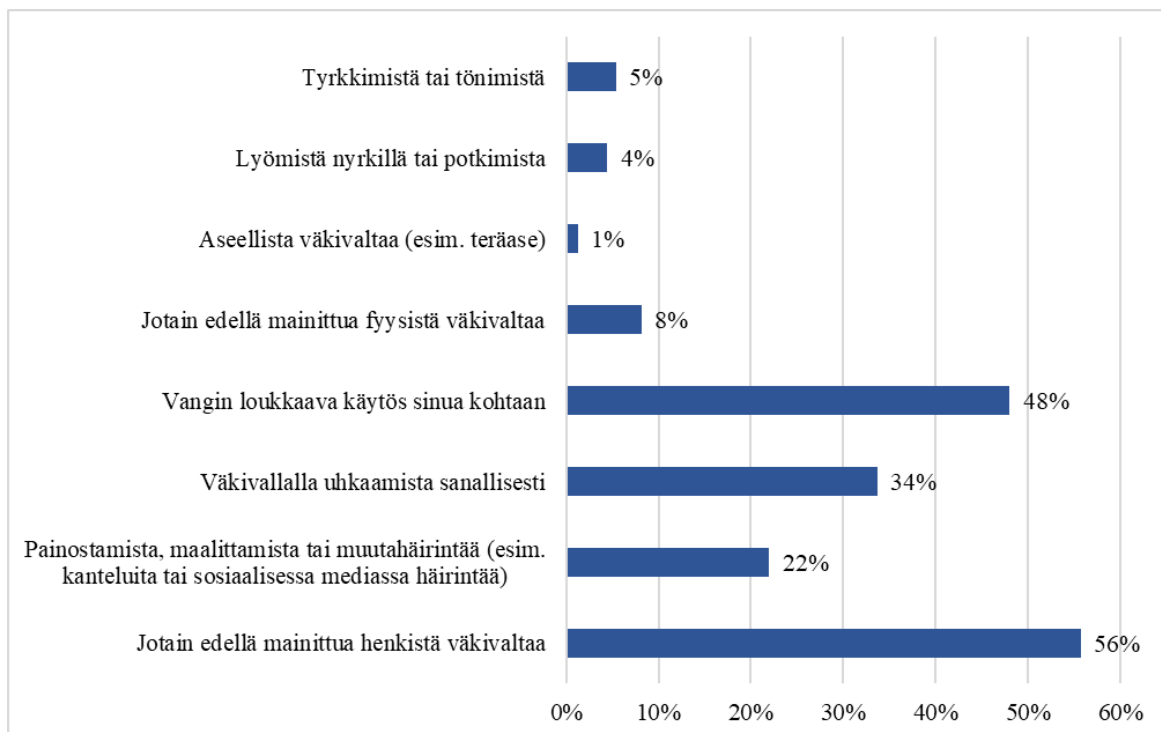
asteikollista väittämäkysymystä koskien sitä, kuinka huolissaan vastaaja on siitä, että häneen kohdistuu erilaisia väkivallan muotoja työtehtävissä seuraavien 12 kuukauden aikana (1 = en lainkaan huolestunut, 7 = äärimmäisen huolestunut). Kysymysten vastauksista muodostettiin jatkuva keskiarvosumma-muuttuja (Cronbach's alpha = 0.87) ja käytettiin tätä muuttujaa lineaarisen regressiomallin selitettävänä muuttujana. Kiinnostuksen kohteena on taustatekijöiden yhteys huolestumiseen.

Malliin lisättiin taustatekijöiden lisäksi kontrollimuuttujaksi yllä kuvatun väkivaltaa koskevan analyysin vastemuuttujista muodostettu binaarinen kontrollimuuttuja väkivalalle altistuminen, joka saa arvoksi yksi, jos vastaaja on joutunut joko fyysisen tai henkisen väkivallan tai molempien väkivallan muotojen uhriksi¹. Muuten muuttuja sai ar-

von nolla. Näin muodostetun lineaarisen regressiomallin tulokset esitetään tutkimustuloksissa regressiokertoimien ja näiden keski-
virheiden sekä luottamusvälien avulla.

TUTKIMUSTULOKSET

Kuviossa 1 on kuvattu fyysisen ja henkisen väkivallan kokemisen suhteelliset osuudet aineiston perusteella (N = 537). Ensinnäkin voidaan todeta, että henkinen väkivalta on yleistä, sillä yli puolet vastaajista on kokenut jonkinlaista henkistä väkivaltaa. Vangin loukkaava käytöstä on kokenut lähes puolet ja sanallista väkivallalla uhkaamista noin joka kolmannes vastaajista. Painostamista, maalittamista tai muuta häirintää on koettu vähemmän, mutta sekään ei ole harvinaista, kun 22 prosenttia vastaajista on kokenut sitä.

Kuvio 1. Fyysisen ja henkisen väkivallan kokeminen viimeisen 24 kuukauden aikana.

¹ Sekä fyysisen että henkisen väkivallan uhriksi joutuneita henkilöitä on aineistossa yhteensä 300. Vain yksi henkilö, joka oli kokenut fyysistä väkivaltaa (fyysistä

väkivaltaa kokeneita on yhteensä N = 44), ei ollut kokenut myös henkistä väkivaltaa.

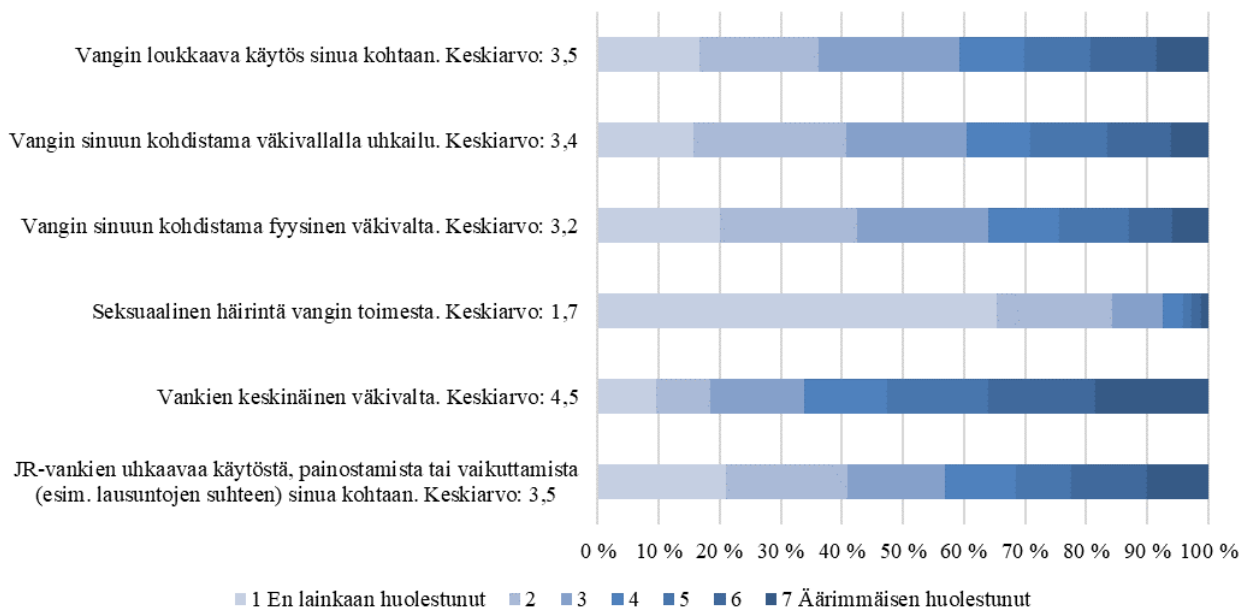
Taulukko 2. Fyysisen ja henkisen väkivallan kokeminen sekä huolien keskiarvon jakautuminen taustatekijöiden mukaan.

	Fyysinen väkivalta		Henkinen väkivalta	Huolestuminen (keskiarvomuuttuja)	
	Kaikki %	Miehet %	Kaikki %	Keskiarvo	Keskihajonta
Sukupuoli					
Mies	12,2	12,2	60,7	3,4	1,4
Nainen	0,0	-	45,5	3,0	1,2
Ikä					
18–25 vuotta	7,1	10,0	57,1	3,2	1,1
26–35 vuotta	10,3	16,7	76,3	3,5	1,4
36–49 vuotta	10,2	14,7	64,4	3,6	1,4
Yli 50 vuotta	5,4	8,1	38,5	2,8	1,3
Toimenkuva					
Vartija	12,6	15,7	65,5	3,6	1,4
Rikosseuraamustyöntekijä	0,0	-	44,4	3,0	1,1
Ohjaaja, erityisohjaaja, työnjohtaja	1,0	-	36,1	2,8	1,2
Esimies, päällikkö, johtaja	5,6	-	55,1	3,1	1,3
Muu toimenkuva	0,0	5,6	22,7	2,5	1,2
Rikosseuraamusalue					
Etelä-Suomi	10,1	14,0	54,2	3,4	1,4
Itä- ja Pohjois-Suomi	6,1	8,6	57,6	3,3	1,4
Länsi-Suomi	8,8	15,0	55,0	3,1	1,3
Vankilatyyppi					
Avovankila	4,0	6,2	44,0	3,2	1,3
Suljettu vankila	9,2	13,5	58,4	3,3	1,4

Huomiot: Sarake *Kaikki* viittaa koko aineistoon (N = 537) ja sarake *Miehet* pelkästään miehet sisältävään osa-aineistoon (N = 361).

Näiden valossa vankiloiden henkilöstön kokemaa epäasiallista käytöstä voidaan pitää melko arkipäiväisenä ja myös huolestuttavana ilmiönä työturvallisuuden ja työssä jaksamisen näkökulmasta. Fyysinen väkivalta on selvästi harvinaisempaa, mutta vastaajista kahdeksan prosenttia on kuitenkin kokenut jonkinlaista fyysistä väkivaltaa. Lievempää väkivaltaa, kuten tyrkkimistä ja tönimistä on kokenut viisi prosenttia ja lyömistä tai potkimista neljä prosenttia vastaajista. Aseellinen väkivalta on verrattain harvinaista, kun yksi prosentti vastaajista on kokenut sitä.

Taulukossa 2 kuvataan fyysistä ja henkistä väkivaltaa kokeneiden osuudet taustatekijöiden suhteen. Vastauksien perusteella naisissa ja toisaalta toimenkuvien luokissa ”rikosseuraamustyöntekijä” sekä ”muu toimenkuva” ei ole yhtään fyysiselle väkivallalle altistumista. Pelkästään miesvartijoita tarkastellessa fyysistä väkivaltaa kokeneiden osuus on 15,7 prosenttia. Miesten osalta muissa toimenkuvissa kuin vartijoissa fyysistä väkivaltaa oli kokenut yhteensä 5,6 prosenttia. Aineiston perusteella henkisen väkivallan kokeminen on suhteellisesti yleisempää miehillä (60,7 % kokenut) kuin naisilla (45,5 %). Samoin suljetuissa vankiloissa fyysisen ja henkisen väkivallan kokeminen on suhteellisesti yleisempää kuin avovankiloissa.

Kuvio 2. Huolestumista koskevat kysymykset (lähde: Paasonen 2021, s. 38).

Kuvion 2 perusteella voidaan todeta, että vankiloiden henkilöstö kokee huolta heihin kohdistuvasta väkivallalla uhkaamisesta ja fyysisestä väkivallasta, mutta huoli ei ole valtavasti suurta. Tältä osin koko aineistossa kysymysten pisteiden keskiarvot vaihtelivat 1,7 ja 3,5 välillä asteikolla 1–7. Huolestuneisuus oli melko samaa tasoa (3,2–3,5) loukkaavan käytöksen, fyysisen väkivallan ja JR-vankien kohdistaman uhkaavan käytöksen osalta. Sen sijaan vangin aiheuttama seksuaalinen häirintä aiheutti selvästi vähemmän huolta (1,7).

Kaiken kaikkiaan eniten henkilöstölle aiheuttaa huolta kuitenkin vankien keskinäinen väkivalta (4,5).

Taulukossa 3 on esitetty logistisen regressiomallin vetosuhteet (OR) ja vetosuhteiden 95 prosentin luottamusvälit fyysisen väkivallan kokemiselle. Tuloksista havaitaan, että kun muut taustatekijät (ikä, rikosseuraamusalue ja vankilatyypin) vakioidaan, miesvartijoiden riski joutua fyysisen väkivallan kohteeksi on

Taulukko 3. Fyysisen väkivallan kokemisen yhteys taustamuuttujiin miehillä, vetosuhteet (OR) ja vetosuhteiden 95 % luottamusvälit.

	OR	95 % luottamusväli
Ikä		
26–35 vuotta	2,04	[0,23, 18,45]
36–49 vuotta	1,82	[0,21, 15,67]
Yli 50 vuotta	1,09	[0,12, 9,66]
Toimenkuva		
Kaikki muut kuin vartijat	0,34**	[0,15, 0,82]
Rikosseuraamusalue		
Itä- ja Pohjois-Suomi	0,55	[0,25, 1,23]
Länsi-Suomi	1,1	[0,50, 2,41]
Vankilatyypin		
Avovankila	0,46	[0,15, 1,35]
N	361	

* p<0,1; ** p<0,05; *** p<0,01

Taulukko 4. Henkisen väkivallan kokemisen yhteys taustamuuttujiin, vetosuhteet (OR) ja vetosuhteiden 95 % luottamusväli.

	OR	95 % luottamusväli
Sukupuoli		
Nainen	0,66*	[0,43, 1,02]
Ikä		
26–35 vuotta	3,19	[0,96, 10,63]
36–49 vuotta	1,65	[0,53, 5,14]
Yli 50 vuotta	0,61	[0,20, 1,91]
Toimenkuva		
Rikosseuraamustyöntekijä	0,40*	[0,14, 1,10]
Ohjaaja, erityisohjaaja, työnjohtaja	0,41***	[0,24, 0,70]
Esimies, päällikkö, johtaja	0,89	[0,55, 1,44]
Muu toimenkuva	0,20***	[0,07, 0,58]
Rikosseuraamusalue		
Itä- ja Pohjois-Suomi	1,24	[0,78, 1,95]
Länsi-Suomi	1,12	[0,70, 1,80]
Vankilatyyppi		
Avovankila	0,62*	[0,38, 1,01]
N	537	

* $p < 0,1$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$

suurempi kuin kaikkien muiden miestyöntekijöiden vastaava riski. Kaikki muut kuin vartijat -kertoimen vetosuhte on 0,34 suhteessa vartijoihin ($p < 0,05$). Ikäluokkien, rikosseuraamusalueiden tai vankilatyypin väleillä ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja fyysisen väkivallan kokemisen suhteen, kun muut taustatekijät vakioidaan.

Taulukossa 4 on esitetty vastaavat tulokset henkisen väkivallan kokemiselle. Naisten riski kokea henkistä väkivaltaa on pienempi kuin miesten, kun muut taustatekijät vakioidaan. Naisten kertoimen vetosuhte on 0,66 suhteessa miehiin ja kerroin on tilastollisesti merkitsevä 10 prosentin merkitsevyystasolla. Vastaavasti myös kaikki muut toimenkuvat paitsi ryhmä ”esimies, päällikkö ja johtaja” joutuvat vartijoita pienemmällä todennäköisyydellä henkisen väkivallan uhriksi, kun muut taustatekijät vakioidaan.

Suurin ero on vartijoiden ja muu toimenkuva -kategorian välillä. Muu toimenkuva -kate-

gorian kertoimen vetosuhte on 0,20 ja kerroin on tilastollisesti merkitsevä 1 prosentin merkitsevyystasolla. Vastaavasti avovankilan työntekijöiden riski joutua henkisen väkivallan uhriksi on pienempi kuin suljetun vankilan työntekijöiden, kun muut taustatekijät vakioidaan. Avovankiloitten vetosuhte suhteessa suljettuihin vankiloihin on 0,62 ($p < 0,10$). Rikosseuraamusalueiden väleillä ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja.

Taulukossa 5 on esitetty lineaarisen regressiomallin tulokset huolestumisen osalta. Tuloksista havaitaan, että aiempi altistuminen joko henkiselle tai fyysiselle väkivallalle on muuttujista voimakkaimmin yhteydessä huolestumiseen. Mallin (2) perusteella väkivaltaa kokeneet ovat keskimäärin 1,13 pistettä huolestuneempia kuin ne työntekijät, jotka eivät ole kokeneet minkäänlaista väkivaltaa viimeisen 24 kuukauden aikana, kun muut taustatekijät vakioidaan.

Taulukko 5. Huolestumisen yhteys taustamuuttujiin ja aiempaan väkivallan kokemiseen, regressio-kertoimet, keskiarvot ja 95 % luottamusvälit.

	Malli (1)	Malli (2)	95 % luottamusväli (malli 2)
Vakiotermi	3,45 ^{***} (0,37)	2,77 ^{***} (0,34)	[2,10, 3,44]
Sukupuoli			
Nainen	-0,13 -0,13	-0,03 -0,12	[-0,27, 0,20]
Ikä			
26–35 vuotta	0,4 -0,37	0,14 -0,34	[-0,54, 0,81]
36–49 vuotta	0,51 -0,36	0,38 -0,33	[-0,28, 1,03]
Yli 50 vuotta	-0,2 -0,36	-0,07 -0,33	[-0,72, 0,59]
Toimenkuva			
Rikosseuraamustyöntekijä	-0,62 [*] -0,32	-0,38 -0,3	[-0,96, 0,20]
Ohjaaja, erityisohjaaja, työnjohtaja	-0,61 ^{***} -0,17	-0,39 ^{**} -0,15	[-0,69, -0,09]
Esimies, päällikkö, johtaja	-0,33 ^{**} -0,15	-0,30 ^{**} -0,14	[-0,57, -0,02]
Muu toimenkuva	-0,93 ^{***} -0,3	-0,55 ^{**} -0,27	[-1,09, -0,02]
Rikosseuraamusalue			
Itä- ja Pohjois-Suomi	-0,09 -0,14	-0,14 -0,13	[-0,38, 0,11]
Länsi-Suomi	-0,2 -0,15	-0,24 [*] -0,13	[-0,50, 0,03]
Vankilatyypit			
Avovankila	-0,01 -0,15	0,11 -0,14	[-0,16, 0,37]
Väkivallalle altistuminen			
Kyllä	-	1,13 ^{***} -0,11	[0,91, 1,35]
N	537	537	

*p<0,1; **p<0,05; ***p<0,01

Väkivallalle altistumisen kontrolloinnin jälkeä toimenkuvien väleillä on edelleen tilastollisesti merkitseviä eroja ($p < 0,05$) ja vartijoita vähemmän huolestuneita ovat kaikki muut paitsi toimenkuvassa ”rikosseuraamustyöntekijä”. Kontrollimuuttujan myötä toimenkuvien erojen estimaatit kuitenkin pienevät verrattuna malliin (1). Suurin ero mallin (2) perusteella on vartijoiden ja ryhmän ”muu toimenkuva” välillä, tämän eron suuruuden ollessa -0,56 pistettä.

Sukupuolien, ikäluokkien tai vankilatyypien väleillä ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja huolestumisessa. Myöskään muuttuja rikosseuraamusalue ei ole kokonaisuudessaan tilastollisesti merkitsevä edes 10 prosentin merkitsevyystasolla huolimatta Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen kertoimen tilastollisesta merkitsevyydestä ($p < 0,10$).

JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kyselytutkimuksen avulla vankiloiden henkilöstön väkivaltakokemuksia ja väkivallan suhteen koettua huolta. Ensimmäinen tutkimuskysymys liittyi siihen, kuinka paljon ja minkälaista henkistä tai fyysistä väkivaltaa vankiloiden työntekijät työssään kokevat. Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että henkilöstö kokee runsaasti henkistä väkivaltaa. Kaikkiaan vastanneista 56 prosenttia oli kokenut jotakin henkistä väkivaltaa viimeisen 24 kuukauden aikana. Yleisintä oli vangin loukkaava käytös ja väkivallalla uhkaaminen, mutta myös painostamista tapahtuu verrattain usein. Toisekseen henkisen väkivallan uhriksi joutumisessa on tilastollisesti merkittäviä eroja sukupuolen, toimenkuvan ja vankilatyypin mukaan.

Miehet ovat naisia ja vastaavasti vartijat muita toimenkuvia (pois lukien toimenkuva ”esimies, päällikkö, johtaja”) suuremmassa riskissä joutua henkisen väkivallan uhriksi. Lisäksi suljettujen vankiloiden henkilöstön riski on suurempi kuin avovankiloiden henkilöstön. Rikosseuraamusalueiden väleillä ei ole eroja. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että henkinen väkivalta on melko arkipäiväistä ja osa vankilakulttuuria. Sen määrä on kuitenkin merkki huolestuttavasta ilmiöstä, kun huomioidaan henkilöstön työturvallisuus ja työssä jaksaminen.

Fyysinen väkivalta on selvästi henkistä väkivaltaa harvinaisempaa. Kuitenkin kahdeksan prosenttia vastaajista on joutunut jonkun fyysisen väkivallan muodon uhriksi viimeisen 24 kuukauden aikana. Yleisintä oli tyrkkiminen ja töniminen sekä lyöminen ja potkiminen. Vastaavasti aseellisen väkivallan kokeminen on vankiloissa harvinaista. Huomion arvoista on, että kyselyn perusteella naiset ei-

vät ole kokeneet ollenkaan fyysistä väkivaltaa. Tulosta voidaan pitää yllättävänä, koska kuitenkin naisista 45,5, % oli kokenut henkistä väkivaltaa. Kun tarkastellaan pelkääntään miestyöntekijöiden riskiä joutua fyysisen väkivallan uhriksi, havaitaan, että miesvartijoiden riski on selkeästi suurempi kuin kaikkien muiden miestyöntekijöiden. Vastavasti fyysisen väkivallan riski ei eroa miehillä iän, rikosseuraamusalueen tai vankilatyypin mukaan.

Tulokset eivät ole sinänsä yllättäviä, kun huomioidaan, että vartijoiden työnkuvaan kuuluu vankien valvonta ja tarvittaessa aggressiivisesti käyttäytyvän vangin hallintaan saaminen. Vartijoissa sukupuolten välistä eroa koetusta fyysisestä väkivallasta saattaa selittää osaltaan myös se, että miesvartijat saattavat mennä herkemmin mukaan voimankäyttötilanteisiin tai työskennellä sellaisilla osastoilla, joilla riski tällaisiin tilanteisiin on suurempi. Huomioon ottaen miesvankien enemmistö, on myös mahdollista, etteivät he kohdistaa väkivaltaa yhtä herkästi naispuolisiin vartijoihin. Tämä noudattelee yleisemminkin väkivaltarikollisuudesta ilmeneviä piirteitä (Wooldredge, 2020). Tätä tukee myös se, että vastausten perusteella erot henkisen väkivallan kokemisen osalta sukupuolten välillä eivät ole kuitenkaan niin merkittäviä. Suljettujen vankiloiden eroa avovankiloihin koetussa fyysisessä ja henkisessä väkivallassa selittänee muun muassa vankipopulaation erot ja avoimempien olosuhteiden stressitasoa madaltava vaikutus. Lisäksi eroa voi selittää se, että avovankiloissa oleva vanki saatetaan siirtää suljettuun vankilaan, jolloin vangilla on enemmän menetettävää kuin jo suljetussa vankilassa olevalla (Skarbek, 2014).

Toinen tutkimuskysymys liittyi siihen, kuinka huolissaan vankiloiden työntekijät

ovat heihin lähitulevaisuudessa kohdistuvasta väkivallasta taikka vankien keskinäisestä väkivallasta. Tuloksien perusteella voidaan todeta, että vankiloiden henkilöstö ei ole erityisen huolissaan heihin kohdistuvasta väkivallasta. Tilastollisten tuloksien perusteella voidaan sanoa, että aiemman väkivallan kokemisella on voimakas yhteys huolestumisen kanssa. Väkivaltaa kokeneet ovat keskimäärin muita huolestuneempia. Erot toimenkuvien väleillä ovat melko pieniä, kun aiempi väkivallalle altistuminen kontrolloidaan. Vastaavasti iän, rikosseuraamusalueen ja vankilatyypin perusteella ei ole eroja huolestumisen suhteen. Tulosten perusteella henkilöstö on eniten huolissaan vankien keskinäisestä väkivallasta.

Tutkimustuloksien osalta tulee huomioida, että kyselytutkimuksen tilastollista vääristymää ei voida täysin sulkea vertailulla pois, koska osa vääristymästä voi olla mitatuista taustamuuttujista riippumattomia. Esimerkiksi toiset vastaajat kokevat kyselyn jo valmiiksi kiinnostavampina kuin toiset. Poikkeikkausaineiston osalta tulee puolestaan huomioida, että sen pohjalta ei voida tehdä kausaalipäätelmiä. Analyysimalleissa ei myöskään ollut mahdollista huomioida kaikkia vankilaväkivaltaan ja sen pelkoon liittyviä tekijöitä, koska kysely toteutettiin osana Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuden ja valvontatyön ulkoista arviointia.

Vankilaväkivaltaan liittyvien kansainvälisten tutkimusten osalta tulee huomioida vertailuun liittyvät ongelmat, koska ihmisten käsitykseen väkivallasta ja sen ilmoitusalttiuteen liittyy kulttuurillisia, sosiaalisia ja ajallisia eroavaisuuksia (Kivivuori ym., 2018). Lisäksi eri valtioissa vankeusrangaistuksia ja vankilaturvallisuutta toteutetaan hyvin eri lailla. Tämän takia tutkimustuloksia ei voida suoraan vertailla eri valtioissa tehtyihin tutki-

muksiin. Kansainvälisistä tutkimuksista voidaan kuitenkin nostaa esille yleisiä riskitekijöitä.

Tutkimuksissa vankilaväkivallan riskitekijöiksi on nostettu erityisesti ympäristötekijät, koska suljettu vankilaympäristö rajoittaa ihmisen vapautta, itsenäisyyttä, ihmissuhteita ja omaisuutta. Väkivalta voi olla keino reagoida näihin puutteisiin ja väkivaltaa voidaan käyttää esimerkiksi statuksen saamiseksi (esim. Michalski, 2017; Rocheleau, 2013; Butler, 2008). Lisäksi vankilan ohjelma, vierailukäytännöt, vankilan turvallisuusluokka ja valvontahenkilöstön määrä vaikuttavat riskitekijöihin (esim. Steiner ym., 2014; van der Laan & Eichelsheim, 2013; Cunningham ym., 2011; Blevins ym., 2010). Muiksi riskitekijöiksi on tunnistettu henkilöstön ja vankien suhteet sekä vankien kokemukset oikeudenmukaisesta kohtelusta (Bierie, 2013; Bottoms, 1999). Tutkimukset ovat myös osoittaneet, että ankarat rangaistukset, kurinpito ja henkilöstön käyttämät epäohjonmukaiset tai epäselvät säännöt voivat lisätä vankilan väkivaltaa ja häiriöitä (Colvin, 2007; Day ym., 2015). Huumeidenkäyttö vankiloissa on myös todettu keskeiseksi riskitekijäksi (Friedmann ym., 2008).

Ylipäättään kansainvälisestä tutkimuksesta voidaan yhteenvetona todeta, että vankilaväkivallan tutkimuksessa on keskitytty aiemmin siihen, miten vankeusaikana tapahtuva poikkeavuus muotoutuu vankilaan tuotujen henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella (esim. päihteiden väärinkäyttäjät käyttävät vankilassa huumeita, väkivaltaiset rikoksenteijät käyttäytyvät todennäköisemmin väkivaltaisesti, katujengien jäsenet liittyvät vankilassa jengeihin ja/tai omaksuvat kyseisiä alakulttuurisia arvoja) (Irwin & Cressey, 1962). Toinen näkökulma on painottunut enemmän deprivatioteoriaan, jossa katso-

taan, että poikkeavuus on seurausta vankilaympäristön asettamista sopeutumisen esteistä ja vankien ainutkertaisista kokemuksista (esim. huumeiden käyttö selviytyäkseen ankarista olosuhteista, väkivallan käyttö itsensä ja omaisuutensa suojelemiseksi, vankilajengeihin liittyminen vankien hallitsemiseksi) (Sykes, 1958). Väkivallan uhriksi joutumisen ymmärtäminen, toisin kuin rikosten tekemisen, painottaa enemmän uhriksi joutumisen elämäntapaa ja rutiinotoimintoja koskevia teorioita suhteessa sosiaalisen kontrollin teorioihin. Virallinen ja epävirallinen kontrolli ovat kuitenkin mahdollisesti tärkeitä uhriksi joutumisen mahdollisuuksien muokkaamisessa (Schreck, 1999; Ousey ym., 2011).

Wooldredge (2020) on korostanut, että vankilaväkivaltaa, vankilakulttuurin roolia sekä väkivallan ja vankien väärinkäytöksiä koskeva tutkimus kaipaa laajempaa tarkastelua, joita on käsitelty aiemmissa tutkimuksissa. Tähänastinen tutkimus on ollut tärkeää, mutta suosituimmat tutkijoiden edelleen hyväksymät teoriat ovat syntyneet pääasiassa 1900-luvun puolivälissä ja näin vanhentuneet, vaikka nämä ovat edelleen sovellettavissa. Laajempi tarkastelu voisi yhdistää esimerkiksi sosiaalisen kontrollin ja rutiinotoiminnan teoriat, mikä vastaa näiden näkökulmien yhteensopivuutta rikollisuuden ja uhriksi joutumisen selittämisessä väestössä.

Suomessa vankilaturvallisuus on heikentynyt ja vankilaväkivalta on lisääntynyt viime vuosien aikana. Tämä näkyy Rikosseuraamuslaitoksen tilastoissa ja laitosturvallisuusindeksissä, joka on kokonaisuutena arvioiden heikentynyt vuosina 2019–2020 suhteessa edellisvuosiin. Keskeisenä syynä on tunnistettu erityisesti JR-vankien lukumäärän kasvu ja heidän harjoittama huumausainekauppa vankiloissa (Paasonen, 2021; Holopainen, 2021; Rikosseuraamuslaitos, 2020), jotka ovat

nousseet esille myös eri tarkastuksissa (esim. CPT 2020; EOAK/5291/2019; EOAK/2449/2019) ja oikeustapauksissa (esim. Turun hovioikeuden tuomio 12.2.2021).

Rikosseuraamuslaitoksen tilastot eivät ole täysin luotettavia. Vankilan henkilöstölle tehdyn kyselyn tulosten perusteella esimerkiksi henkilöstö kohtaa huomattavasti enemmän väkivaltaa kuin tilastoista voisi päätellä. Tilastojen epäluotettavuuteen viittaa myös vertailu Ruotsin, Norjan ja Tanskan vastaaviin tilastoihin, joissa vankien välisiä väkivaltatapauksia ja henkilöstöön kohdistuvia väkivalta- tai uhkatilanteita raportoidaan moninkertainen määrä Suomeen verrattuna (Paasonen 2021, s. 35). Tämän takia tilastointia tulisi kehittää, jotta riskitekijöitä voitaisiin tunnistaa paremmin ja väkivaltatilanteita ennaltaehkäistä tehokkaammin. Lisäksi Paasonen (2021) ulkoisessa arvioinnissa ja Holopaisen (2021) tekemässä selvityksessä on esitetty lukuisia turvallisuuteen liittyviä kehittämistoimia Rikosseuraamuslaitokselle. Esitettyjä toimia ovat esimerkiksi turvallisuustavoitteiden ja -mittareiden kehittäminen ja sisällyttäminen tulosohtaukseen, vankiloiden ja vankien luokittelujärjestelmän käyttöönotto, valvonnan ja tarkastustoiminnan tehostaminen sekä lainsäädännön kehittäminen.

Tärkeää olisi tutkia vankiloiden henkilöstön lisäksi yhdyskuntaseuraamustoimistojen, arviointikeskusten ja tukipartioiden henkilöstön väkivaltakokemuksia, koska ne ovat nousseet esille Rikosseuraamuslaitoksen laatumittauksessa (Rikosseuraamuslaitos, 2020). Lisäksi tulisi tutkia vankien keskinäistä väkivaltaa ja erityisesti JR-vankien muihin vankeihin kohdistamaa uhkailua ja väkivaltaa. Ylipäätään vankeusaikaista rikollisuutta laajemminkin mittakaavassa olisi

hyvä tutkia tarkemmin, koska sillä on merkittävä vaikutus koko yhteiskunnan turvallisuuteen. Tällaista tutkimusta tarvitaan myös lainsäädännön kehittämistä varten. Esimerkiksi vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä ja laitosturvallisuuden ylläpitämistä koskevaa lakipakettia säädettäessä kiinnitettiin huomiota siihen, ettei hallituksen esityksessä (HE 6/2020) tuotu esiin, millaista rikollisuutta vankiloissa on tosiasiallisesti ilmennyt (Fredman 2020, s. 2).

KIRJALLISUUS

- Baruch, Y. & Holtom, B.C. (2008). Survey response rate levels and trends in organizational research. *Human Relations*, 61(8), 1139–1160.
<https://doi.org/10.1177/0018726708094863>
- Bierie, D. M. (2013). Procedural justice and prison violence: Examining complaints among federal inmates (2000–2007). *Psychology, Public Policy, and Law*, 19(1), 15–29.
<https://doi.org/10.1037/a0028427>
- Blevins, K. R., Listwan, S. J., Cullen, F. T., & Jonson, C. L. (2010). A general strain theory of prison violence and misconduct: An integrated model of inmate behavior. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 26(2), 148–166.
<https://doi.org/10.1177/1043986209359369>
- Bottoms, A. E. (1999). Interpersonal violence and social order in prisons. *Crime and Justice*, 26, 205–281.
<https://doi.org/10.1086/449298>
- Bottoms, A. & Tankebe J. (2012). Beyond procedural justice: a dialogic approach to legitimacy in criminal justice. *Journal of Criminal Law & Criminology*, 102, 119–70.
- Braga, T., De Castro-Rodrigues, A., Di Folca, S. M. S., & Gonçalves, R. A. (2019). How dark are dark figures? Official and self-report rates of inmate-on-inmate victimization. *Victims & Offenders*, 14(6), 745–757.
<https://doi.org/10.1080/15564886.2019.1627683>
- Butler, M. (2008). What are you looking at? Prisoner confrontations and the search for respect. *British Journal of Criminology*, 48(6), 856–873.
<https://doi.org/10.1093/bjc/azn053>
- Butler, M., McNamee, C., & Kelly, D. (2020). Risk Factors for Interpersonal Violence in Prison: Evidence From Longitudinal Administrative Prison Data in Northern Ireland. *Journal of Interpersonal Violence*, 37, 15–16.
<https://doi.org/10.1177/08862605211006363>
- Byrne, J. M. & Hummer, D. (2007). Myths and realities of prison violence: A review of the evidence. *Victims & Offenders*, 2(1), 77–90.
<https://doi.org/10.1080/15564880601087241>
- Cochran, J. & Mears, D. (2016). The path of least desistance: inmate compliance and recidivism. *Justice Quarterly*, 34(3), 431–58.
<https://doi.org/10.1080/07418825.2016.1168476>
- Colvin, M. (2007). Applying differential coercion and social support theory to prison

- organizations: The case of the penitentiary of New Mexico. *The Prison Journal*, 87(3), 367–387.
<https://doi.org/10.1177/0032885507304774>
- Cook, C., Heath, F., & Thompson, R.L. (2000). A Meta-analysis of response rates in web- or internet-based surveys. *Educational and Psychological Measurement*, 60, 821–836.
<https://doi.org/10.1177/00131640021970934>
- CPT (2020). Report to the Finnish Government on the visit to Finland carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 7 September to 18 September 2020.
- Cunningham, M. D., Sorensen, J. R., Vigen, M. P., & Woods, S. O. (2011). Correlates and actuarial models of assaultive prison misconduct among violence-predicted capital offenders. *Criminal Justice and Behavior*, 38(1), 5–25.
<https://doi.org/10.1177/0093854810384830>
- Day, J. C., Brauer, J. R., & Butler, H. D. (2015). Coercion and social support behind bars: Testing an integrated theory of misconduct and resistance in US prisons. *Criminal Justice and Behavior*, 42(2), 133–155.
<https://doi.org/10.1177/0093854814546352>
- Evans, J. R. & Mathur, A. (2005). The value of online surveys. *Internet Research*, 15(2), 195–219.
<https://doi.org/10.1108/10662240510590360>
- Friedmann, P. D., Melnick, G., Jiang, L., & Hamilton, Z. (2008). Violent and disruptive behavior among drug-involved prisoners: Relationship with psychiatric symptoms. *Behavioral Sciences & the Law*, 26(4), 389–401.
<https://doi.org/10.1002/bsl.824>
- Fredman, M. (2020). Lausunto perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle vankeusaikaisen rikollisuuden estämisen ja laitosturvallisuuden ylläpitämisen tehostamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 6/2020 vp). 5.2.2020.
- Gadon, L., Johnstone, L., & Cooke, D. (2006). Situational variables and institutional violence: A systematic review of the literature. *Clinical Psychology Review*, 26(5), 515–534.
<https://doi.org/10.1016/j.cpr.2006.02.002>
- Gaes, G. G., Wallace, S., Gilman, E., Klein-Saffran, J., & Suppa, S. (2002). The influence of prison gang affiliation on violence and other prison misconduct. *The Prison Journal*, 82(3), 359–385.
<https://doi.org/10.1177/003288550208200304>
- Gelman, A. & Hill, J. (2007). *Data Analysis Using Regression and Multilevel/Hierarchical Models*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511790942>
- Gordon, J. & Stichman, A. (2016). The influence of rehabilitative and punishment ideology on correctional officers' perceptions of informal bases of power. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 60, 1591–608.
<https://doi.org/10.1177/0306624X15586414>
- Holopainen, J-P (2021). *Selvitys Rikosseuraamuslaitoksen kyvystä vastata järjestytyneen rikollisuuden aiheuttamiin haasteisiin*. Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 3/2021.
- Huebner, B. (2003) Administrative determinants of inmate violence: a multilevel analysis. *Journal of Criminal Justice*, 31,

- 107–17. [https://doi.org/10.1016/S0047-2352\(02\)00218-0](https://doi.org/10.1016/S0047-2352(02)00218-0)
- Irwin, J. & Cressey, D. (1962). Thieves, convicts, and the inmate culture. *Social Problems*, 10, 142–55. <https://doi.org/10.2307/799047>
- Jacobs, J. (1980). The prisoners' rights movement and its impact, 1960–1980. *Crime Justice Rev. Res.*, 2, 429–470. <https://doi.org/10.1086/449074>
- Jiang, S. & Fisher-Giorlando, M. (2002). Inmate misconduct: A test of the deprivation, importation, and situational models. *The Prison Journal*, 82(3), 335–358. <https://doi.org/10.1177/003288550208200303>
- Junninen, M. (2008). *Suomalaisten vankiloiden turvallisuus*. HEUNI, Publication Series No. 58. Rikosseuraamuslaitoksen julkaisuja 5/2008.
- Kainulainen, S. & Saari, J. (2021). *Suomalainen vanki – arjen rakenteet ja elämänlaatu vankilassa*. Vastapaino.
- Karjalainen, J. (13.11.2020). Kenellä on valta vankiloissa? *YLE Uutiset*. Haettu 18.11.2021 osoitteesta: <https://yle.fi/uutiset/3-11628964>.
- Karjalainen, J. (19.7.2021). Valvontakamera kuvasi kun vankia hakattiin metallitangolla päähän, syyllinen pääsi silti palkähästä – MOT:n tutkima tapaus paljastaa ison ongelman Suomen vankiloissa. *YLE Uutiset*. Haettu 18.11.2021 osoitteesta: <https://yle.fi/uutiset/3-12022665>.
- Kauffman, K. (1988). *Prison Officers and Their World*. Harvard University Press.
- Kivivuori J., Aaltonen M., Näsi, M., Suonpää, K., & Danielsson, P. (2018). *Kriminologia. Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa*. Gaudeamus Oy.
- Kuanliang, A., Sorensen, J. R., & Cunningham, M. D. (2008). Juvenile inmates in an adult prison system: Rates of disciplinary misconduct and violence. *Criminal Justice and Behavior*, 35(9), 1186–1201. <https://doi.org/10.1177/0093854808322744>
- van der Laan, A. & Eichelsheim, V. (2013). Juvenile adaptation to imprisonment: Feelings of safety, autonomy and well-being, and behaviour in prison. *European Journal of Criminology*, 10(4), 424–443. <https://doi.org/10.1177/1477370812473530>
- Liebling, A. (2004). *Prisons and Their Moral Performance: A Study of Values, Quality, and Prison Life*. Oxford University Press.
- Liebling, A., Price, D., & Shefer, G. (2011). *The Prison Officer* (2nd ed.). Willan Publ. <https://doi.org/10.4324/9780203832998>
- Lombardo, L. (1989). *Guards Imprisoned: Correctional Officers at Work*. Anderson Publ.
- Mandaraka-Sheppard, A. (1986). *The Dynamics of Aggression in Women's Prisons in England*. Gower Marquart J.
- Mears, D. P., Stewart, E. A., Siennick, S. E., & Simons, R. L. (2013). The code of the street and inmate violence: Investigating the salience of imported belief systems. *Criminology*, 51(3), 695–728. <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12017>
- Michalski, J. H. (2017). Status hierarchies and hegemonic masculinity: A general theory of prison violence. *The British Journal of Criminology*, 57(1), 40–60. <https://doi.org/10.1093/bjc/azv098>
- Ousey, G., Wilcox, P., & Fisher, B. (2011). Something old, something new: revisiting competing hypotheses of the victimization-offending relationship among adolescents. *Journal of Quantitative Criminology*, 27, 53–84. <https://doi.org/10.1007/s10940-010-9099-1>

- Paasonen, J. (2021). *Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuden ja valvontatyön ulkoinen arviointi*. Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 2/2021.
- Paasonen, J. & Aaltonen, M. (2020). Violent Victimization, Fear of Crime, and Experiences of Criminal Justice Processes Among Security Personnel in Finland: Evidence From Survey Data. *Journal of Contemporary Criminal Justice* 36(1), 161-172.
<https://doi.org/10.1177/1043986219890207>
- Rikosseuraamuslaitos (2015). Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjaukset. Haettu 19.11.2021 osoitteesta:
https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-muut/0DlbMQzPN/Turvallisuuslinjaukset_2015.pdf.
- Rikosseuraamuslaitos (2020). *Rikosseuraamuslaitoksen laatumittaus 2019*. Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 3/2020.
- Rikosseuraamuslaitos (2021). *Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2020*. Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 1/2021.
- Rocheleau, A. M. (2013). An empirical exploration of the “pains of imprisonment” and the level of prison misconduct and violence. *Criminal Justice Review*, 38(3), 354–374.
<https://doi.org/10.1177/0734016813494764>
- Schreck, C. (1999). Criminal victimization and low self-control: an extension and test of a general theory of crime. *Justice Quarterly*, 16(3), 633–54.
<https://doi.org/10.1080/074188299000094291>
- Shamir, B. & Drory, A. (1981). Some correlates of prison guards’ beliefs. *Criminal Justice and Behavior*, 8, 233–49.
<https://doi.org/10.1177/009385488100800208>
- Skarbek, D. (2014). *The Social Order of the Underworld: How Prison Gangs Govern the American Penal System*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199328499.001.0001>
- Sparks, J., Bottoms, A., & Hay, W. (1996). *Prisons and the Problem of Order*. Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198258186.001.0001>
- Steiner, B. & Wooldredge, J. (2013). Implications of different outcome measures for an understanding of inmate misconduct. *Crime Delinquency*, 59, 1234–62.
<https://doi.org/10.1177/0011128709335151>
- Steiner, B., Butler, D., & Ellison, J. (2014). Causes and correlates of prison inmate misconduct: a systematic review of the evidence. *Journal of Criminal Justice*, 42, 462–70.
<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2014.08.001>
- Steiner, B. & Wooldredge, J. (2015). Examining the sources of correctional officer legitimacy. *Journal of Criminal Law & Criminology*, 105, 679–704.
- Sykes, G. (1958). *The Society of Captives*. Princeton University Press.
- Tomaskovic-Devey, D., Leiter, J., & Thompson, S. (1994). Organizational survey nonresponse. *Administrative Science Quarterly*, 39(3), 439–457.
<https://doi.org/10.2307/2393298>
- Useem, B. & Reisig, M. (1999). Collective action in prisons: protests, disturbances, and riots. *Criminology*, 37(4), 735–760.
<https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1999.tb00503.x>
- Woo, Y., Drapela, L., Campagna, M., Stohr, M. K., Hamilton, Z. K., Mei, X., & Tollefsbol, E. T. (2020). Disciplinary

- segregation's effects on inmate behavior: Institutional and community outcomes. *Criminal Justice Policy Review*, 31(7), 1036–1058.
<https://doi.org/10.1177/0887403419862338>
- Wooldredge, J. (2020). Prison Culture, Management, and In-Prison Violence. *Annual Review of Criminology*, 3, 165–188.
<https://doi.org/10.1146/annurev-criminol-011419-041359>
- Wooldredge, J., Griffin, T., & Pratt T. (2001). Considering hierarchical models for research on inmate behavior: predicting misconduct with multilevel data. *Justice Quarterly*, 18(1), 203–31.
<https://doi.org/10.1080/07418820100094871>
- Wooldredge, J. & Steiner, B. (2016). Assessing the need for gender-specific explanations of prisoner victimization. *Justice Quarterly*, 33(2), 209–38.
<https://doi.org/10.1080/07418825.2014.897364>

ENGLISH SUMMARY

Jyri Paasonen and Jesse Vainio: Security and violence in prison – physical and emotional violence on prison personnel

Prison violence has been featured in the media in recent years and it has also become a concern during the Council of Europe anti-torture Committee's and the Parliamentary Ombudsman's visits to prisons. As a result, investigations on prison safety have been carried out and legislation has been reformed. However, research on prison violence has been limited in Finland and international research is mostly focused on North America. The aim of this study is to find out prison staff experiences of violence and concerns about violence. The purpose is to answer the following research questions: 1) how much and what kind of mental or physical violence prison staff experience at work and 2) how concerned are staff about violence against them or between prisoners. The research material is a survey of prisons staff (N = 537) which was carried out in external evaluation of security and control operations at the Criminal Sanctions Agency in 2021. Logistic and linear analysis is used as the research method. The results show that prison staff experience a lot of mental violence. Men experience more mental violence than women and prison guards more than other workers. Physical violence is clearly less common and only male workers had experienced it. The staff is not particularly concerned about the violence against them and the biggest concern is related to the violence between prisoners.

Keywords: prison – violence – the Criminal Sanctions Agency